

VAVŘINEC LEONARD RVÁČOVSKÝ Z RVÁČOVA A HRANICE

Jiřina Holinková

Ve většině moravských měst a městeček byly v 16. století městské nebo dětinské školy. Učitelé, kteří na nich působili, měli ve velké většině vysokoškolské vzdělání. Někteří studovali ve Wittenbergu, někteří ve Frankfurtu nad Odrou, malá část ve Vídni nebo v Krakově, několik málo také v Praze. Důvod byl prostý. Obě německé univerzity měly protestantské zaměření, vídeňská a krakovská byly katolické, pražská univerzita byla kališnická.¹ Nejvíce moravských škol hostilo učitele, kteří studovali ve Wittenbergu a velmi často po krátkém působení na škole byli ordinováni na kněze. Mnozí vedle svého povolání zastávali i funkci městského písaře, placeného příslušnou městskou radou. Často také psali oslavné básně, sestavovali kalendáře, obvykle spolu se svými žáky, a to opět za honorář od města či některého člena rady, jemuž bylo dílo věnováno.

V letech, kdy Hranice byly v držení Jana Kropáče z Nevědomí (1553–1572),² působil na zdejší škole Vavřinec Leonard Rváčovský z Rváčova. Podle jména pocházel z malého městečka Rváčova ve východních Čechách, nedaleko Hlinska. Jako řada moravských učitelů i on studoval ve Wittenbergu, kde byl také roku 1565 ordinován na kněze. V Hranicích působil před rokem 1565.³ Nevíme, jak dlouho byl učitelem, ani nevíme, kam byl ordinován. Než však přišel do Hranic, působil jako vychovatel šlechtických dětí, později jako rektor městské školy v Těšíně, až konečně pobyl několik let v Hranicích jako učitel a městský písař.⁴ Soudím tak proto, že další učitel, uváděný v pramenech pro Hranice k roku 1570, byl Martin Hřeblo.

Podobně jako řada dalších učitelů moravských městských škol v 16. století také Leonard Vavřinec Rváčovský z Rváčova vyvíjel i další činnost. Vedle svého základního

¹ Holinková, Jiřina: *Městská škola na Moravě v předbělohorském období*. AUPO, Historica XII, Praha 1967, s. 63–83.

² Bartovský, Vladimír: *Hranice, lázně Teplice*. Hranice 1924, s. 72 ad.

³ Holinková, Jiřina: *Městská škola na Moravě v předbělohorském období*. AUPO, Historica XII, Praha 1967, s. 67.

⁴ Hosák, L. – Indra, B. – Jašková, M.: *Hranice, dějiny města I*. Hranice 1969, s. 85. B. Indra uvádí Rváčovského jen jako městského písaře v letech 1557–1565. My však z pramenů víme, že zde v těchto letech i vyučoval na škole. Je také pravděpodobné, že vykonával zaměstnání učitele i písaře, neboť jen jedním by se neuzivil, zvláště, když se v době pobytu v Hranicích oženil.

povolání učitele byl městským písařem a spisovatelem, což je možno dnes vnímat jako módní trend doby. Napsal satirickomoralistický spis o společnosti doby 16. století, který nazval *Masopust a jeho dvanáct pekelných synů*. Spisek publikoval až v roce 1580,⁵ tedy dosti dlouho po odchodu z Hranic. Lze však uvažovat, vzhledem k obsahu díla, že i pobyt v Hranicích, podobně jako předcházející působiště, jej k sepsání *Masopustu* inspirovaly. Poznal totiž šlechtickou společnost jako vychovatel dětí, městskou společnost v Těšíně a konečně i společnost v Hranicích. Jak bylo v této době zvykem, věnoval Leonard Rváčovský svůj spis konkrétní osobě. Václav purkrabí z Donína a na Bílém Oujezdci a jeho manželka Eliška byli obdařeni upřímným a kratochvilným, pravou křesťanskou a bohubilou pobožností vedeným vyprávěním.⁶ Spis byl publikován na Starém Městě Pražském u Jiřího Melantricha z Aventina Léta Páně 1580.⁷

Lze tedy říci, že i Hranice měly to štěstí, že hostily jako učitele spisovatele, jehož některé části satirického spisku byly ještě v 19. století základem pro povídkovou tvorbu.

VAVŘINEC LEONARD RVÁČOVSKÝ AUS RVÁČOV UND HRANICE

Zusammenfassung

Vavřinec Leonard Rváčovský aus Rváčov war einer der mährischen Lehrer, die an den protestantischen Universitäten in Deutschland im 16. Jahrhundert studierten. Er war Priester und Erzieher und wirkte in Hranice als Lehrer vor dem Jahre 1565. Außerhalb seines Berufes war er gleichermaßen ein Schriftsteller. Seine satirische Schrift über die Gesellschaft des 16. Jahrhunderts, veröffentlicht 1580, wurde auch von seinem Aufenthalt in Hranice inspiriert.

doc. PaedDr. Jiřina Holinková, CSc.
Jurikova 27
753 01 Hranice

---

⁵ Čivrný, Lumír: *Historie utěšené a kratochvilné*. Praha 1941, s. 61.

⁶ Zíbert, Čeněk: *Rády a práva starodávnych pijanských cechů a družstev kratochvilných v zemích českých*. Praha 1910, s. 146–171. Dále i Lumír Čivrný: c. d., s. 61.

⁷ Čivrný, Lumír: *Historie utěšené a kratochvilné*. Praha 1941, s. 61.